

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Ew/G. Nr. 9888(II).

Warszawa, d. 12. Marca. 1920 r.

Stacjonariusz

28495

Płk. Jędrzejko
II

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

Przedkłada się raporty Attache wojskowego P.P.
w Sztokholmie ppułk. Respaldizy:

- 1). Stosunki graniczne Fińsko - Norwesko -
Rosyjskie,
- 2). Kongres socjal-demokratów,
- 3). Propaganda antimilitarystyczna w armji szwedzkiej.
- 4). Kryzys gabinetowy w Szwecji.
- 5). Mianowanie Anckarswarda posłem Szwedzkim w Polsce.
- 6). Wizyta u Króla Szwedzkiego.
- 7). Wpływy niemieckie i rosyjskie w Szwecji.

7 załączników:

Za zgodność:

Potdeskiński

Generał p.o. Szefa Sztabu Generalnego.

H A L L E R m.p.

Generał-pporucznik.

O t r z y m u j ą :

Adjutantura Generalna.

M.S.Wojsk. Biuro Przewidywalne.

M.S. Zagranicznych.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
Dz. 28495 dnia 15/03 1920 r.
1 załącz. Wydział

T A J N E

Attache Wojskowy P.P.

Sztokholm dnia 25-go lutego 1920 r.

N 10

Do
Naczelnego Dowództwa Oddział II

w W a r s z a w i e .

Niema najmniejszej wątpliwości, że Niemcy całą siłą pracują nad tem by utrzymać, wzmocnić i jeszcze rozszerzyć swój wpływ w Rosji i na Rosjanach.

Ciekawy psychologiczny objaw daje się widzieć w tutejszych sferach rosyjskich, a mianowicie, że tylko ze strony Niemiec spodziewają się oni prawdziwej i trwałej pomocy do moralnej odbudowy Rosji.

To zdanie podzielają nawet i ci Rosjanie co wrogo są usposobieni dla Niemiec, chociaż bardzo nie chętnie ale z rezygnacją godzą się z tą myślą.

O ile mogę wymlakować w tutejszych kołach rosyjskich, zdają już sobie zupełnie jasno sprawę, że reakcja w Rosji może być przeprowadzona tylko przez nich samych, licząc jedynie na daleko idącą pomoc Niemiec.

Znając dokładnie stan moralny i intelektualny tych Rosjan i mając zapewne daleko idące plany Niemcy z zadowoleniem spoglądają na zwiększającą się emigrację tutejszych Rosjan do Berlina, gdzie prócz tańszego życia trafiają Rosjanie do odpowiedniejszej atmosfery.

Jestem przekonany, że na razie wpływ Aljantów nie jest jeszcze na tyle mocny, by mógł wpłynąć na zmianę kierunku polityki szwedzkiej tem bardziej, że słyszy się zdania, że należy przeprowadzić rewizję traktatu pokojowego, na skutek sprzeczności w rządach Ententy, z czego naturalnie Niemcy nie omieszkają skorzystać.

m. p. Respaldiza
P. O. P. P. Repkalcisz i k.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

224

Attaché Wojskowy P.R.

Sztokholm dnia 25 lutego 1920 r

N 139

Wizyta u króla szwedzkiegoDo
Naczelnego Dowództwa Oddział IIw Warszawie.

Dnia 17-go lutego byłem na audjencji u króla Gustawa V, któremu zostałem przedstawiony przez naszego posła. Król przyjął mnie bardzo łaskawie i po wymianie paru uprzejmych zdań skierował temat rozmowy na naszą armję. Z wielkim zainteresowaniem wypytywał się monarcha o ducha i organizacji naszej armji, o której parokrotnie odzywał się z wielkim uznaniem i której życzył by doprowadziła Polskę do wykonania w przyszłości swego wielkiego zadania na wschodzie.

Przy tej okazji miałem możność ^{obserwować} króla, gdy on rozmawiał z naszym ministrem, widocznem jest, że odnosi się do niego z wielką sympatją.

Odniosłem wrażenie, że król jak fizycznie tak i moralnie jest bardzo zmęczony i że potrzebuje spokoju.

Król ma zamiar udać się, w niedługiej przyszłości do południowej Francji na kilka tygodniowy pobyt.

W końcu powiedział król ze smutnym uśmiechem: „w Szwecji wyuczynku znaleźć nie mogę”.

M. Opł. Reşpaldatowa i k

25 lutego 1920 r.

132.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w W a r s z a w i e.

Rząd szwedzki mianował posłem nadzwyczajnym i ministrem pełnomocnym przy rządzie polskim dotychczasowego ministra w Konstantynopolu, szambelana Per Gustf August Cossva ANCKARSWÄRD.

Minister Anckarswärd ur. w 1865 r. zdał egzamina prawne w r. 1889; został w r. 1896 młodszym sekretarzem w M.S. Zagr., oraz w r. 1901 sekretarzem. W r. 1903 został sekretarzem poselstwa w Berlinie, lecz w następnym roku odwołany, został w randze radcy kancelaryjnego szefem oddziału konsularnego M. Spr. Zagranicznych.

Od r. 1906 był posłem w Konstantynopolu, akredytowanym również w Sofji.

Minister Anckarswärd jest komandorem wielkiego krzyża orderu Gwiazdy Północnej oraz posiada dekoracje: duńską, norweską, turecką, włoską, pruską, sasko-wejmarską i siamską.-

Attaché Wojskowy P.F. w Sztokholmie

R E S P A L D I Z A m.p.

P o d p u k o w n i k.

23 lutego 1920 r.

107.

Propaganda antymilitarystyczna
w armii szwedzkiej.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w W a r s z a w i e.

Do Ministra Obrony Lądowej nadeszli szefowie różnych oddziałów wojskowych raporty o agitacji antymilitarystycznej w wojsku. Wynika z nich, że skrócenie czasu ćwiczeń, zmniejszenie ilości poborowych, zniesienie ograniczeń żywnościowych - pozbawiło propagandę antywojskową najlepszych argumentów. Nie uniezwolniło jej jednak.

Dowódca I. Dywizji /Helsingborg, Skanja, Blekinge, Halland, Kronoberg/, gen Mörcke, pisze, że jeśli pozornie nie widać agitacji, nie znaczy to, by jej nie było i że emisariusze związków antymilitarystycznych wstępują na ochotnika na stałe do armii, by móc tym łatwiej prowadzić propagandę. Przypuszczalnie gotują oni rady robotniczo-żołnierskie i by nie zwracać na siebie uwagi, zachowują się wzorowo. Generał radzi oddzielać podejrzane indywidualia w kompanjach dyscyplinarnych.

Dowódca 18 p.p. /Västmanland reg./ w Västeras, donosi, że propaganda syndykalistów chwilowo została zmieniona; namawiają oni teraz do pilnej nauki, by poborowi mogli użyć kiedyś w służbie rewolucji społecznej wiadomości zdobyte w wojsku.

Ostatnią wiadomość potwierdza całkowicie artykuł Otto Grimlunda w Nr. 36/V z dn. 13.2.20 organu tutejszych bolszewików "Folkets Dagblad Politiken", który zachęca zwolenników swego kierunku politycznego do starannych ćwiczeń i pilnej nauki, oraz do bezwzględnej dyscypliny i karności,

ale nie do ślepego posłuszeństwa i radzi im agitować wśród nieuświadomionych kolegów na rzecz idei antymilitarystycznych.

Dowódca 18 p.p. ma wrażenie, jakoby rady robotników i żołnierzy były przygotowane i mogły być szybko wprowadzone w życie. To samo piszą i dowódcy innych pułków.

Z 13 p.p. /Dalregementet/ w Falun donoszą, że podczas manewrów 1918 r. przygotowano wprowadzenie "Rady" z bardzo agresywnym programem, że jednak wybuch epidemii influenzy, oraz bardzo łatwo udzielane urlopy na żniwa uniemożliwiły przeprowadzenie tego planu. W lipcu 1919 r. probowano znowu wprowadzić "Radę", gdy jednak polepszone jakościowo racje żywnościowe - ruch ustał.

W Karlskronie istnieje bezwarunkowo rada robotników i żołnierzy, choć umie ukryć się w cieniu. Ma ona poparcie z dobrze wyposażonej strony.

Dowódca IV. Dywizji /Stockholm/ gen. Toll uważa, że w jego dywizji rad robotniczych i żołnierskich niema. Wpływ zaś agitacji antywojskowej daje się we znaki przy dopełnianiu stałej kadry armii.

W raportach z III. dywizji /Skövde, Göteborg och Bohus län, Älfsborg, Skaraborg/ są wzmianki o istnieniu rad w kilku miejscowościach bez większego wpływu na wojsko.

Dowódca Boden /twierdza na płnc./ konstatuje w swoim raporcie, że rada robotników i żołnierzy była zorganizowana w Boden; o jej działalności wystosował D-ca raport tajny

Dowódca 19 p.p. /Norrbottnen reg./ w Boden pisze o tym, że cywilna rada robotników szykanowała nie lubianych podoficerów.

Dowódca twierdzy Älfsborg donosi, że cywilna ludność drwi z żołnierzy i podoficerów i woła za nimi różne przezwiska. Rad robotniczych nie było po 15 maja 1918 roku.

Dowódca pułku grenadierów Vaxholmu melduje, że istnieje w pułku intensywna, dobrze zorganizowana i świadoma celów propaganda antimilitarystyczna, której trudno przeciwdziałać wobec bliskości Stockholmu. O radach w pułku nic nie wiadomo. W pułku brak 63,7% podoficerów zawodowych, przyznanych etatem.

Z raportów wynika, że agitacja przeciwko wstępowaniu ochotników na stałe do armji prowadzona jest z niezmięszoną siłą. Zdarza się, że ochotnicy skutkiem szykan i gróźb zarówno ze strony poborowych, jak i cywilnych zmieniają swe postanowienia przed podpisaniem kontraktu. Są w tych raportach również uwagi o złym traktowaniu kapitulantów przez ludność cywilną.

We flocie na okrętach uzbrojonych nie zauważono istnienia rad. Propaganda, zdaniem dowódcy floty, istnieje i stara się zwiększyć istniejące luki w stałej kadrze marynarki, oraz osłabić dyscyplinę. Rezultat jej jest dotychczas nieznaczny, nie należy jej jednak lekceważyć.-

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

R E S P A L D I Z A m.p.

Podpułkownik.

24 lutego 1920 r.

131.

Kryzys gabinetowy w Szwecji
w lutym 1920 r.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

W W A R S Z A W I E.

Od 1917 roku rządzi w Szwecji gabinet koalicyjny:
liberalno - socjalistyczny.

Po kongresie socjalistycznym jednak blok ten chwiać
się zaczyna. Socjalistyczna partja uważa, że lepiej i ko-
rzystniej wypadną dla niej wybory, jeśli przed wyborcami
stanie niesplamiona współpraca i nie związana umową
z partją burżuazyjną.

Socjalistyczny minister skarbu Thorsson opracował
projekt reformy podatku gminnego, według którego podatki
mają być rozłożone równomiernie w gminach miejskich i
wiejskich. Dotychczas płacili mieszkańcy gmin miejskich pod-
datki komunalne większe, niekiedy znacznie większe, niż
gospodarze wiejscy. Reforma podatkowa byłaby więc dla tych
ostatnich niekorzystną. Lewica tutejsza jest w znacznej
mierze opartą na chłopach, nic więc dziwnego, że ministro-
wie lewicowi nie chcą się zgodzić na radykalny projekt
swego socjalistycznego kolegi.-

Drugim punktem, co do którego w łonie gabinetu nie
ma zgody, jest sprawa reformy wojskowej.

Naznaczona swego czasu specjalna komisja obrony kra-
jowej, mająca na celu zbadanie, w jakiej mierze da się
zmniejszyć czas służby poborowych /dziś od 250 do 425 dni/,
nadesłała do rządu w tych dniach memoriał, w którym uważa
za możliwe skrócenie tej służby przeciętnie o 90 dni.

Organ prawicowy, Svenska Dagbladet, przypuszcza, że w następnej agitacji przedwyborczej będą się partje postępowe wzajemnie przelicytowały, która bardziej skróci czas służby wojskowej.-

Kwestja przyłączenia się Szwecji do Ligi Narodów wywołuje silne wrzenie w prasie i w parlamencie. Prawica i bolszewicy są przeciwni przyłączeniu się Szwecji, podczas gdy blok rządowy, to jest liberali i socjaliści starają się jaknajprędzej przeprowadzić tą sprawę przez Izby.-

Socjaliści są zdecydowani za wszelką cenę przeprowadzić reformę i gotowi są przejąć władzę w swoje ręce. Gazety podają przypuszczalny skład gabinetu, gdzie ministrem Spr. Wojskowych zostałby zapewne Per Albin Hanson, redaktor "Social - Demokraten", premierem zaś Thorsson. Branting figurowałby w gabinecie ewentualnie jako Min. Spr. Zagranicznych; przypuszczalnie jednak zostałby w Izbie, jako kierownik partji rządzącej i faktyczny, choć nieodpowiedzialny szef rządu.-

Widoki te bardzo się niepodobają prawicy, która wolała by widzieć u steru partję liberalną. Prasa prawicowa wyraża wciąż nadzieję, że obecny premier, Edén, w razie braku zgody w łonie rządu dobierze sobie nowy, czyste liberalny gabinet. Mówią też o gabinecie fachowym, apolitycznym, który pod przewodnictwem gubernatora Widéna rządziłby do nowych wyborów.

Na radzie ministrów skonstatowano wczoraj, że zgody w sprawie podatku gminnego nie zdołano osiągnąć i zawiadomiono o tym Króla. Do dymisji się jednak gabinet nie podał ze względu na obrady w Riksdagu w sprawie Ligi Narodów, co wyraźnie w komunikacie rządowym zaznaczono. Decyzji w tej sprawie spodziewają się w początku marca.-

Zarówno prasa burżuazyjna, jak i organ tutejszych bolszewików stawiają na przyszłość następujący horoskop:

Kryzys gabinetowy
w Szwecji w lutym
1920 roku. 3.

Jeśli socjaliści przejmą władzę, a Izby nie zechcą przyjąć reformy podatku gminnego, nastąpi ich rozwiązanie w nadziei, że wybory dadzą większość socjalistyczną. Prasa prawicowa wątpi jednak w powyższy wynik wyborów wobec tego, że przy ostatnich wyborach do sejmików gubernjalnych otrzymały partje socjalistyczne 36,4% głosów oddanych, podczas gdy prawica i liberali otrzymali razem 63,6%.

Minister finansów oświadczył, że bez względu na kryzys zdąży Izba rozpatrzyć i przyjąć projekt reformy podatkowej w ciągu bieżącej sesji.

O przeprowadzeniu natychmiastowym programu partji socj.-demokratycznej nikt nie mówi. Gazety przypominają jednak słowa Brantinga, powiedziane 29.9.1917 do kpt. Jacques Sadoul, gdy ten jechał do Rosji: "Nasi jedyni przeciwnicy mieszkają na zamku królewskim" /podane przez kpt. Sadoul w liście z dn. 2/15.10.1917 do A. Thomas, ogłoszone w J. Sadoul'a: "Notes sur la révolution bolchevique"/.

Przypuszczają również, że misje utworzenia gabinetu może otrzymać Paboda.

Attache Wojskowy P.P. w Sztokholmie

R E S P A L D I Z A m.p.

P o d p u ł k o w n i k .

1.

EW/6F

22 lutego 1920 r.

124.

Stosunki graniczne
Fińsko-Norwesko-Rosyjskie.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna

w W a r s z a w i e.

Pod pretekstem pilnowania linii telegraficznej i drogi między Kyrö, na południowym brzegu jeziora Enare, a Peczenką, zajęli finowie miejscowość i klasztor tej nazwy, położone w Rosji nad morzem o 7 km. od granicy norweskiej. Fińskie oddziały już pod koniec XVI wieku zajął raz Peczenkę podczas wojen Jana III Wazy z Rosją.

Regulację granic w tamtych stronach życzone sobie od dawna. Finlandja żądała dojścia do otwartego morza, Norwegja zaś chciała poprawić nieregularną linię graniczną nad rzeką Pasvik, a mianowicie zająć prawosławną kapliczkę Boris-Gleb na lewym brzegu rzeki, tuż nad jej ujściem, 12 km. na południe od Kirkenes, oraz objąć w posiadanie prawy brzeg rzeki Pasvik, by wykorzystać jej silne wodospady dla elektryfikacji kopalń rudy żelaznej w Sydvaranger. Są to najbogatsze rudy żelazne Norwegji, zawierające 33 - 35 % żelaza. Produkcja roczna wynosiła przed wojną 1½ miliona ton surowej rudy, z której po oczyszczeniu około 700.000 ton wysyłano corocznie do Niemiec i Anglji. Znajdują się one o 8 km. na południe od Kirkenes i są z miasteczkiem połączone kolejką. Pracowało w nich około 1100 robotników. Ludność tych okolic wyraziła chęć przyłączenia się do Norwegji i gotowa jest potwierdzić to przez plebiscyt. Norwegja trzyma w każdym razie w Kirkenes na prawej stronie rzeki Pasvik wzmocnioną załogę i rząd prosił niedawno Storting o dalsze kredyty

na jej utrzymanie, gdyż zarówno Sztab generalny, jak ministrowie spraw wojskowych, spraw zagranicznych i sprawiedliwości uważają zmniejszenie tej załogi do liczebności roku 1914 za przedwczesne.

Historja stosunków granicznych na dalekiej północy przedstawia się jak następuje:

Duńczycy, szwedzi i rosjanie pobierali podatki zła-
pończyków na całej przestrzeni od Lofotów do półwyspu
Rybaczego. Traktatem w Teusina zrzekła się Rosja na rzecz
Szwecji wszelkich praw na zachód od punktu pomiędzy Nei-
den a Varanger. Toteż Karol IX Waza uważał, że do Szwecji
należy całe wybrzeże Oceanu Lodowatego od owego punktu
do Titisfjord na zachodzie. /Dziś Tysfjord koło Lofotów,
570 km. w linii powietrznej od Kirkenes na Zach-Pół-Zach./
Równocześnie rościło państwo Duńsko-Norweskie pretensje
do tego wybrzeża aż do Vardø na Varanger na wschodzie.

Serie I.

Przez pokój Gustawa Adolfa z duńczykami w Knäred 1613
straciła Szwecja zwierzchnictwo nad wybrzeżem od Titis do
Varanger, zaś pretensji do południowego brzegu fjordu
Varanger zrzekła się w 1751 roku. Serie II.

Przestrzeń od Bugöfjord do półwyspu Rybaczego była
wówczas we wspólnym władaniu Rosji i Norwegji. Szwecja
miała tam pewne przywileje, które po pokoju w Fredriks-
hamn 1809 przeszły na Finlandję. Podział "Kraju wspól-
nego" stał się aktualny w 1820 r. Granicę między Rosją,
a Norwegją wytknięto w 1826 roku, przyczym fińskich przed-
stawicieli nie dopuszczono do rokowań; nikt nie bronił
interesów północnej Finlandji i warunki bytu jej miesz-
kańców wobec odcięcia od morza tak się pogorszyły, że

w następnym dziesięcioleciu powstał w Finlandji projekt odstąpienia Norwegji pogranicznych parafji Utsjoki i Enare za odpowiednią kompensatę.

Sztico III.

W 1864 r. oddzielił Aleksander II kawałek południo-wo-wschodniej Finlandji i przyłączył do Rosji, oraz obiecał jej wzamian kawałek wybrzeża morza Lodowatego. Sprawę tą umorzono pod koniec XIX wieku.

Żądania Finlandji opierają się więc na przyrzeczeniu cesarskim, potwierdzonym przez rząd republikański rosyjski w marcu 1918 roku.

Norwegja otrzymała w tego czasu 1/3 część "Kraju wspólnego", co sobie teraz przypominano.

Organ pravicowy szwedzki w Finlandji, Hufvudstadsbladet, pisze, że zdanie, jakoby Finlandja pragnęła zająć norweskie terytorjum jest pozbawione podstawy, uważa zresztą, zgodnie z prasą szwedzką, że rozwiązanie tej sprawy nie wywoła większych trudności i ewentualne konflikty z Norwegją dadzą się polubownie załatwić, musi jednak podkreślić, że Finlandja ma w tamtej okolicy następujące żywotne interesy:

Koniecznym jest, by rzeka Pasvik, ujście systemu jeziora Enare, nie została zamkniętą; być może, że nie jest wykluczonym skierowanie jej dawnym łożyskiem do Jarfjord. Co zaś tyczy korzystania z wodospadów rzeki Pasvik, będą siły z ich pomocą zdobyte w równej mierze potrzebne po obu stronach rzeki, zwłaszcza biorąc pod uwagę rozwój komunikacji wobec fińskiego korytarza do morza. Co dotyczy apetytów norweskich na Boris-Gleb, pisze Hufvudstadsbladet że Finlandja jest opiekunem kościoła prawosławnego na północy i kończy artykuł uwagą, że regulacja granicy fińsko-norweskiej, konieczna wobec uprawnionych fińskich żądań dostępu do morza nie jest aktualną przed uregulowaniem wschodniej granicy Finlandji.

Peczengi jednak Finlandja nie ustąpi. "Dagens Press" akcentuje to wyraźnie i ma żal, że kraj o tak długiej linii wybrzeża jak Norwegja nie chce użyczyć Finlandji kawałka wybrzeża Oceanu Lodowatego.

Dyskusja w tej sprawie trwa w prasie fińskiej i norweskiej dość długo i jest prowadzona nieraz bardzo ostro.

Dowódca północnej rosyjskiej armji, gen. Miller, protestował przeciwko zbrojnemu zajęciu Peczengi. Rządy: fiński i północny rosyjski postanowiły niedawno rozpocząć rokowania w sprawie wschodniej granicy Finlandji, to jest w sprawach Karelji wschodniej i Peczengi. Fińskie Ministerjum Spr. Zagranicznych pozwoliło 2 przedstawicielom Rosji wjechać do Finlandji przez granicę w Repola. W tych dniach mieli przyjechać do Helsingforsu gen. Böhm, kpt. Späre i kpt. Naryszkin.

Towarzystwo Rybołówstwa na Murmanie, założone w 1917 roku rozpoczyna w tych dniach swą działalność. Jednocześnie tworzy się, również w Finlandji, inne milionowe towarzystwo dla połowu ryb koło Peczengi.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

/-/ R E S P A L D I Z A m.p.

3 załączniki.

P o d p u ł k o w n i k .

22 lutego 1920 r.

125.

Kongres Socjal.-Demokratów.

Do

Naczelnego Dowództwa Oddz. II.

Sekcja Dyplomatyczna.

w Warszawie.

W uzupełnieniu mego raportu L:101 z dn. 11 b.m. podaję dalsze uchwały XI kongresu szwedzkiej socjalno-demokratycznej partji robotniczej.

Dalsze punkty programu politycznego:

- VI. Zniesienia kościoła państwowego.
Majątek kościelny zostaje we władaniu społeczeństwa
- VII. Podatki bezpośrednie.
Podatek dochodowy progresywny.
Zwolnione od podatku minimum dochodu. Zwiększone podatki od dochodu bez pracy.
Majątki prywatne opodatkowane progresywnie. Wielki podatek spadkowy.
Stworzenie kapitału społecznego zabezpieczone przez podatki.
Dochody z przedsiębiorstw społecznych użyte na pokrycie potrzeb budżetowych.
- VIII. Wolny handel.
Handel zagraniczny zorganizowany pod kontrolą społeczeństwa.
- IX. Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków.
Ubezpieczenie od chorób.
Ubezpieczenie macierzyństwa.
Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia.
Emerytury dla starców, inwalidów oraz utrzymanie stałe dla wdów i dzieci.

X. Prawnie zabezpieczony 8° godzinny normalny dzień pracy.

Zakaz pracy nocnej, gdzie praca ta nie jest konieczną, ze względów technicznych, lub w interesie ogółu.

Conajmniej 36 godzin wolnych łącznie w tygodniu.

Zakaz pracy dzieci poniżej 15 lat w przemyśle.

Zakaz pracy zarobkowej, przeszkadzającej obowiązkowej nauce szkolnej.

Zabezpieczenia przeciw niebezpieczeństwom zawodowym. Inspekcja zawodowa.

Publiczne, bezpłatne pośrednictwo pracy.

Zadawalniająca najniższa norma płac, utrzymywana przez ingerencję regulującą społeczeństwa.

Prawodawstwo o ochronie pracy rozszerzone i na przemysł domowy.

Wolność imigracji i emigracji.

Cudzoziemcy korzystają z opieki i ubezpieczenia pracy.

Prawa klasy robotniczej zabezpieczone przez międzynarodowe umowy.

XI. Zwalczanie alkoholizmu.

Nauczanie o działalności alkoholu na indywiduum i na społeczeństwo.

Kroki ku usunięciu społecznych przyczyn alkoholizmu

Prawodawstwo restrykcyjne i prohibicyjne.

Do punktu XI. dołączono następującą uchwałę: "Ponieważ utrzymywanie ogólnego zakazu antyalkoholicznego winno się opierać na przeważającym zdaniu opinii publicznej, wyraża Kongres zdanie, że Riksdag nie przeprowadzi prawa antyalkoholicznego przed plebiscytem, w którym większość 2/3 oddanych głosów, wszyscy dorośli mężczyźni i kobiety wypowiedzą się za zakazem."

- XII. Prawo ekspropriacji dla potrzeb społeczeństwa.
- XIII. We władanie społeczne przechodzą: wszystkie dla planowej gospodarki społecznej potrzebne:
bogactwa naturalne,
przedsiębiorstwa,
zakłady kredytowe,
środki transportowe i linje komunikacyjne.
Kierownictwo przedsiębiorstw społecznych przez ekspertów z gwarancją przeciw biurokratycznemu zarządowi.
Udział robotników i konsumentów w zarządzie przedsiębiorstw społecznych.
Kontrola społeczna nad przedsiębiorstwami pozostałymi w rękach prywatnych.
- XIV. Społeczeństwo popiera kooperacje.
- XV. A/ Wykupienie przymusowe większych prywatnych własności ziemskich.
Przejęcie źle gospodarowanych dóbr przez społeczeństwo.
Zniesienie ordynacji, - wykupienie ich przez społeczeństwo.
Dobra donacyjne wracają do społeczeństwa.
Podział gospodarstw społecznych tylko, o ile warunki lokalne uniemożliwiają gospodarke na wielkich obszarach.
Wydzierżawianie większych dóbr osobom prywatnym tylko z gwarancją zabezpieczenia interesów ogółu i pracowników rolnych.
Małe gospodarstwa społeczne, wypuszczane gospodarzom w wieczystą dzierżawę.
- B/ System koncesyjny, oddający w ręce społeczeństwa kontrolę handlu ziemią.
Dzierżawcy własności prywatnej ochraniani przez specjalne prawodawstwo. Wynagrodzenie ze strony właściciela za melioracje, oraz za uprawę nieużytków.

W razie śmierci właściciela, wykupuje państwo, jeśli spadkobiercy pragną tego, dobra w celu zabezpieczenia tym ostatnim używalności ziemi ojczystej.

Obejmujące kraj cały prawo o kulturze rolnej.

C/ Społeczeństwo ujmuje ruch, dążący do dania każdemu własnego domu.

Społeczeństwo za kompensatą daje materiały do zabudowania się.

XVI. Uregulowanie majątków i dochodów.

W dyskusji nad temi punktami podniósł A. Engberg /Malmö/, że regulowanie kredytu winno doprowadzić z biegnięciem czasu do zupełnego przejęcia instytucji kredytowych przez społeczeństwo; że dziś już w wielkich przedsiębiorstwach kapitalistycznych zatraciło się poczucie własności i że są ludzie, których byt zależnym jest od dochodu bez pracy, np. uczeni, których pobory wystarczyć nie mogą. Punkt XVI miał mianowicie brzmieć w początkowej redakcji: "Uregulowanie podziału dochodów i bogactw. Konfiskata na rzecz społeczeństwa majątków prywatnych, dających właścicielowi dochód bez pracy." Zmieniono brzmienie tego punktu, jak i niektórych innych z inicjatywy zarządu partji której stanowisko wyjaśniał Branting w dłuższej mowie, w której m. i. akcentował, że nikt nie chce dziś konfiskować własności prywatnej; projekt zaś komisji programowej można tak zrozumieć. Do uwagi p. Engberg o uczonych dodaje, że są ludzie, którzy całe życie oszczędzali, by na starość żyć bez trosk; im też nikt nie myśli zabierać kapitału.-

W dyskusji nad programem agrarnym /p. XV./ mówił O. Nilson /Tanga/, że punkt ten należy rozpatrywać w związku z resztą programu, mianowicie z częścią o upaństwowieniu instytucji kredytowych. Program stara się ułatwić dostęp

do ziemi tym, którzy ją uprawiają i na niej swój byt opierają, utrudnić zaś kapitałom eksploatację ziemi, oraz podnieść jej produktyjność.

Charakterystycznym w tych częściach programu jest użycie słowa i pojęcia społeczeństwa i uspołecznienia zamiast państwa i upaństwowienia.

XVII. Kontrola ludowa nad polityką zagraniczną. Zniesienie tajnej dyplomacji.

Demokratycznie zorganizowana Liga Narodów.

Międzynarodowa policja i zniesienie zbrojeń.

- * + + -

Członkowie kongresu postanowili, żeby partja niezależnie od porządkowych kongresów co lat kilka, zbierała się na doroczne konferencje.

W dyskusji nad zdemokratyzowaniem przemysłu, zostało ono powszechnie uznane za nie do uskutecznienia w dzisiejszych warunkach i powzięto następującą rezolucję: "Kongres uważa, że ruch robotniczy zyska, zdobywając większy wpływ na produkcję drogą wskazaną przez demokratyzację przemysłu i poleca zarządowi partji stworzenie komitetu, który zajęłby się zbadaniem tej sprawy."

Na przewodniczącego partji obrano Hj.Brantinga, na sekretarza G.Müllera, na skarbnika C.G.T.Wickmana - wszystkich powtórnie, jednogłośnie przez aklamację. Przedstawicielami partji w międzynarodowym biurze socjalistycznym zostali ponownie wybrani Hj.Branting, Müller oraz Thorberg.

W związku z projektem reformy podatku gminnego, przedstawionym na tajnym posiedzeniu kongresu przez socjalistycznego ministra skarbu Thorssona, uchwalono rezolucję, której najważniejszy ustęp brzmi:

"Szwedzka socjalno - demokratyczna partja robotnicza

całkowicie popiera projekt niezbędnej radykalnej reformy gminnego systemu opodatkowania, który minister finansów chce przedłożyć do rozpatrzenia na Riksdag, oraz gotowa jest ponieść wszelkie konsekwencje, jakie mogą się wyłonić przy przeprowadzaniu tej reformy, a także pozostawia zarządowi partji i socjalno - demokratycznej grupie parlamentarnej prawo decyzji w tej sprawie w sytuacji, jaka może powstać."

Uchwała ta jest powszechnie uważana za gotowość ujęcia rządu przez socjalistów.

Attaché Wojskowy P.P. w Sztokholmie.

R E S P A L D I Z A m.p.

P o d p u ł k o w n i k .